

Mikko Tasanen

Turhakkeet

Tarina skitsofreniasta, yksinäisyydestä ja ystävystymisestä

Turhakkeet

Turhakkeet

Mikko Tasanen

Kannen valokuva: Juhani Tasanen

© 2023, Mikko Tasanen

Kustantaja: BoD – Books on Demand,
Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand,
Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-33-0778-0

Mustavalkotelevisio katonrajassa, kovia puutuoleja kolmessa rivissä parillekymmenelle istujalle ja sivummalla pöytä, jonka äärellä on käynnissä korttipeli. Kirjahyllyssä on pino vanhoja lehtiä ja muutama kirja, suuri osa ruotsinkielisiä. Kaikkeen on laadittu tarkat säännöt. Televisio avataan vasta kuuden jälkeen illalla. Sohvalle ei saa nostaa jalkoja, vain istuminen on sallittua. Kirjoja ja lehtiä ei saa viedä huoneesta pois. Omia kirjoja tai lehtiä ei saa tuoda mukanaan. Vieressä on ruokasali ja sen kyljessä keittiö, jossa ei kuitenkaan valmisteta juuri mitään, sillä potilaat noutavat ruokansa keskuskeittiöstä, mutta kattavat itse pöydän ja tiskaavat astiansa. Rappukäytävään vievän takalukitun oven saa auki vain avaimella, jollaista hoitajat kantavat kupeellaan kilisevissä avainlenksuissa. Käytävän oikealla reunalla on avoin tila, jossa kolmekymmentä kerrossänkyä seisoo siististi pedattuina rivissä kuin armeijan kasarmissa. Lattialla on myös muutama patja, sillä osastolla on potilaita yli kapasiteetin.

Kaksikymmentäyksivuotias mies roikottaa huonoryhtisenä päätään kuin käyrä banaani kantaansa, istuen tuolilla perin juurin lannistuneen näköisenä. Hänellä on hiekanruskeat yöunien jäljiltä kampaamattomat hiukset, jotka taipuvat laineille ja nousevat kärjistään pystyyn, pyöreät kasvot, pieni suu ja siniset silmät, joiden hehkua vahva lääkitys sumentaa. Sinisen college-paidan kaulaukko on venynyt ja haalistuneet farkut ovat löysät hänen reisiensä ja takamuksensa ympärillä, huolimatta sata kiloa ylittävästä elopainosta, ja vyön päälle nousevasta vatsasta. Lasse Heinosen katse siirtyilee huoneen taapahtumia peilaavasta televisioruudusta seinäkelloon ja takaisin, ikään kuin seuraten niiden välistä keskustelua. Hänen päänsä sisällä on tyhjää ja väsynyttä, kuin osa hänen tietoisuudestaan olisi hiipunut. Hän on

Tammiharjun mielisairaalassa jo neljättä kuukautta ja vihannut joka hetkeä. Muiden ihmisten jatkuva läsnäolo kiusaa häntä kuin suriseva kärpänen kallon sisällä. Hän ei omasta mielestään kuulu tänne. Hän on kuin syytön vankilassa. Muut ovat väärässä, hän tietää itse miten asiat ovat, hänhän ne on kokenutkin. Hän kaipaa kotiin, pois sairaalan turruttavasta arjesta, jossa ei saa itse päättää asioistaan, takaisin omaan rauhaan. Hän haluaa kontrollin takaisin itselleen. Kotiutumiseen on vain yksi keino: valehteleminen. Hän aloitti valheiden syöttämisen lääkärilleen neljä viikkoa sitten. On totta, ettei hän enää kuule ääniä ja näe kummallisia asioita niin kuin ennen, mutta ei ole totta, että hän uskoisi lääketieteen selitykseen äänien todellisesta lähteestä. Ei ole totta, että hän olisi hyväksynyt heidän näkökantansa. Ei ole totta, että hän aikoi kotiin päästyään, saadessaan itse päättää asioistaan, edelleen syödä vapaaehtoisesti hänelle määrättyä lääkettä. Sen sijaan hän haluaa päästää yli-luonnollisen kykynsä vallalleen ja nähdä ja kokea lisää ihmeellisiä asioita.

Lasse vilkaisee kelloa. Hän tekee sen ajatuksella ja panee merkillle viisareiden asennon: 8.27. Kahdeksantoista minuutin päästä hän aikoo mennä vessaan, jotta hänellä on vartti aikaa istua pöntöllä ennen kuin lähtö tapahtuu viittä vaille yhdeksältä. Muita ryhmään kuuluvia potilaita alkaa jo kokoontua oleskeluhuoneeseen. Lasse tunnistaa monet heistä kasvoiltaan, mutta ei tiedä nimiä. Hän on kuin sosiaalinen musta aukko, joka hylkii muiden ihmisten seuraa. Pään sisällä kohisevan väsymyksen takaa aivot havaitsevat puhetta, tuolien jalkojen raapaisuja lattiaa vasten ja sisäsandaalien laahaavia sutaisuja. Suljetussa eristyshuoneessa joku purkaa pahaa oloaan. Nälkä on sietämätön. Hän ei syönyt aamupalaa, koska aamupalasta seuraa melkein aina väsymystä, pahoinvointia ja hikeä pukkaava näännyttävä ripuli. Kahvi pysyy paremmin sisällä, vaikka joskus sekin aiheuttaa vatsanväännteitä. Lounas sulaa jo hiukan paremmin, ja

siihen mennessä hänen onkin jo ihan pakko syödä ettei pyörtyisi heikotuksesta.

8.31.

Korttipöydässä puhkeaa naurunremakka. Lasse olettaa joutuneensa muiden pilkan kohteeksi. Hän on hyvin tietoinen omasta surkuhupaisuudestaan. Hän on esimerkiksi sääliittävästä luuserista, joka pistää silmään kuin tahra valkoisissa vaatteissa. Häntä vihataan ja halveksetaan, hänelle nauretaan, koska hän on mikä on. Hän ymmärtää heitä täysin. Se ei ole heidän vikansa. Vika on hänessä.

"Ei helkutti, sulla oli ässä viimeisenä korttina!"

Kortteja sekoitetaan uuteen kierrokseen. Yksi heistä on osaston karismaattisin ja komein mies, joka tuntee kaikki muut potilaat ja on aina äänessä. Hän on Tammi-saaresta kotoisin oleva suomenruotsalainen, nimeltään Lars. Lasse väistää katseen ja lukitsee sen ikkunaan ropiseviin sadepisaroihin ja lasin takana kyyhöttäviin vihreisiin männyn oksiin, joiden neulaset liikahtelevat leppeässä kesätuulella ikään kuin kaikki olisi hyvin.

8.34. Lasse toivoo että viisarit liikkuisivat nopeammin. Lasselle on tärkeää voida ennakoida tapahtumia ja näin valmistautua edessä oleviin haasteisiin. Se onnistuu parhaiten toistamalla rutiinit aina samalla tavalla samoihin kellonaikoihin. Tutut rutiinit minimoivat odottamattomien ja yllättävien, usein nöyryyttävien ja ahdistavien yllätysten mahdollisuuden. Kun rutiinista on kerran päätetty, siitä pidetään kiinni, koska päätös on tehty tiettyjen loogisten perustelujen ja aikaisempien kokemusten perusteella.

Lasse vilkuilee levottomana käytävään, kuulostele lähestyviä askelia, pelkää että ehkä tällä kertaa ryhmän ohjaaja on päättänyt aikaistaa lähtöä ja mutkistaa Lassen tilannetta. Jos hän päättäisi varmuuden vuoksi mennä jo nyt vessaan, hänelle saattaisi tulla uusi hätä juuri lähdön hetkellä, tai mikä pahinta: työpäivän aikana, jolloin hän joutuisi käyttämään verstaan lukotonta vessaa. Hän kuolisi häpeästä, jos joku sattuisi yllättämään hänet pöntöltä. Hänet muistettaisiin ikuisesti miehenä, joka istui

pöntöllä housut kintuissaan, typerä yllättynyt ilme läskillä naamallaan. Aiemmin sattunut läheltä piti tilanne sai hänet muuttamaan sääntöään ja nykyään hän pidättelee hätää puutyötunnin ajan välttyäkseen mahdolliselta nöyrytykseltä. Varttia pidempi pidättely saattaisi kuitenkin jo johtaa katastrofiin, joten vessaan on pakko mennä viime tingassa ennen lähtöä, jotta mahdollisuudet selviytyä ovat optimaalit.

8.37.

Lasse sulkee silmänsä aistiakseen ympäröiviä energioita. Lääkittynä se on kuitenkin vaikeaa. Mieli on puuroinen ja tyhjä. Hän kuuntelee ja tunnustelee ympäristöään, sanoja, äänenpainoja, tuulahduksia energia-kentässä. Lääkärin mielestä se on harhaa, Tuiren mielestä samoin. Lasse ei osaa sanoa. Hän haluaa vuoroin uskoa molempia selityksiä, sillä jos kyky on aito, se tekisi hänestä erityisen, hän olisi jotain muuta kuin pelkkä hyödytön nyhjäke, hänellä olisi erityinen kyky. Jos se puolestaan on harhaa, silloin kaikki hänen aistimansa näyt ja energian väreilyt olisivatkin vain hänen omaa mielikuvitustaan, eikä niitä tarvitsisi sen enempää miettiä. Se saattaisi tarkoittaa sitä, ettei kaikki ihmiset sittenkään vihaa häntä; Lassen havaitsemaa synkkää ja vihamielistä energiaa ei sittenkään olisi olemassa; äidin kuollut sielu ei sittenkään ilkkuisi hänelle; isä ei sittenkään hävennyt häntä; eikä tuskainen kuolema sittenkään odota häntä muutaman vuoden kuluttua, kuten uhkaava miesääni usein peräänantamattomalla päättäväisyydellä hänen korvaansa toittotaa.

Lasse muistaa Tuiren säikähtäneen ilmeen, kun hän kerran yritti todistaa sijaisäidilleen osaavansa lukea hänen ajatuksiaan. Kulmakarvat olivat kurtussa ja suu avautui kuin äänettömään älähdykseen. Tuire pelkäsi Lassen yliluonnollista kykyä, halusi kahlita sen, halusi pojan olevan tavallinen, kuten muutkin, ja sen takia hän soitti lääkärille ja koitti pakottaa hänet nielemään pillerinsä. Hänet määrättiin kuitenkin pakkohoitoon vasta kun hän kuolleen isänsä luona vierraillakseen otti yli-

annostuksen lääketta. Lasse ei muista tilanteesta muuta kuin kauhean pahoinvoinnin, joka vyöryi hänen ylitseen kuin tavarajuna, villisti hakkaavan sydämen ja ylikieroksilla pyörivältä karusellilta tuntuvaan pääkoppansa. Hän lysähti polvilleen, oksensi ja kaatui omaan yrjöönsä ennen kuin kaikki sumeni. Hän muistaa katkelmia äänistä ja liikkeistä kuoleman rajamailla viruvan ruumiinsa ympärillä, ja hän muistaa sen kamalan väsymyksen ja olotilan, johon heräsi vatsahuuhtelun jälkeen. Tuntui kuin hänen ruumiinsa olisi painanut kilotonnin, jokainen luu olisi ollut lyijyä ja lihakset supistuneet olemattomiin, kurkku oli kuiva ja rahiseva, hän oli janoinen ja nälkä oli kiljuva. Hän nukkui monta vuorokautta, heräillen välillä näkemään katkelmia ympärillään hääräävistä hoitajista ja lääkäreistä. Sängyn vierellä istuvan Tuiren katse oli vihasen syyttävä, koska Lasse oli taas kerran aiheuttanut hänelle harmia ja häpeää.

8.39.

Lassen katse nauliutuu odottavasti minuuttiviisariin. Hän jännittää kehonsa lähtövalmiuteen, kuin telineissä starttipistoolin laukausta odottava pikajuoksija. Taustamelu puuroutuu ja katoaa. Hän voi melkein kuulla kellon tikittävän. Kuusikymmentä lyhyttä hetkeä. Kellossa ei ole sekuntiviisaria, joten hän ei tiedä kuinka paljon aikaa on jäljellä. Saattaa olla, että--

8.40.

Lasse ponnistaa itsensä tuolilta jaloilleen ja pujottelee vastaantulijoiden ohi kuin tärkeillä asioilla juokseva virkamies. Hän ei olisi kyennyt pidättelemään enää kauan. Lasse löytää kopin, ja lukitsee oven kiireesti. Housut tippuvat ja tulppa irtoa, päästään ilmoille epäkuntoisen moottorin lailla prutkuttavan mären pierun.

LIKAINEN PORSAS!

Ajatus ilmestyi hänen aivoihinsa rajan takaa. Se saattoi olla telepatiaa tai sitten kuolleen ihmisen ääni. Ehkä joku viereisessä kopissa protestoi mielessään hänen vastenmielisyyttään, ja Lasse poimi ajatuksen telepaattisesti. Hän ehti vessaan tullessaan nähdä, että

viereisen kopin ovi oli suljettu, mutta ei ajatellut tarkastaa olisiko joku sisällä tai oliko ovi lukossa. Hän olisi kyllä pidätellyt, jos olisi tiennyt. Ei ole sopivaa pakottaa muita kuuntelemaan hänen suolistonsa ääniä.

Lasse pyyhkii takapuolensa kiireesti, peläten myöhästyvänsä. Lähtökäsky saattaa kajahtaa hetkellä minä hyvänsä, saattaa olla jo annettu, ja jos Lasse ei ehdi mukaan, hän jää nolosti ja huomiota herättävästi jälkeen. Äkkiä housut kiinni, nopea roiskaisu vettä ja saippuaa käsille, ja sitten oleskeluhuoneeseen.

"Puutyöryhmä!" Hoitaja, joka vielä hetki sitten oli suustaan kiinni potilaan kanssa, huudahtaa kuin armeijan alikersantti. Tuolinjalat raapivat lattiaa ja korttipeli keskeytyy. Potilaat hakeutuvat kohti eteistä, jossa syntyy tungos jokaisen tavoittelussa yhtä aikaa ulkokenkiään ja etsiessä omaa tilaa. Hoitaja, nuori mies, joka on käärinyt työtakkinsa hihat, ja jolla on huolimattomat viikset ja oudon littana nenä, avaa osaston oven avaimillaan ja jää pitämään sitä auki. Potilaat laskeutuvat rappuset, täyttäen käytävän kaikuvalla puheella ja kenkien töminällä. Kerrosta alempana joukko kasvaa viidellä Downin syndroomaa sairastavalla seiskaosaston potilaalla.

Tumma pilvikatto on niin matalalla, että sitä voisi melkein koskettaa. Lasse havaitsee harmaasiepon vingahdelua. Sillä lieenee pesä jossakin pihapiirin puista tai rakennuksen onkalossa. Tammiharjun sairaalan päärakennus on vuonna 1930 rakennettu jyrävä U:n muotoinen nelikerroksinen klassismin tyyliä edustava kivitalo. Sairaalan alueella on useita rakennuksia, joista monien käyttötarkoituksesta Lassella ei ole tietoa. Puutyöväk on kaksikerroksisessa, melko uudessa rakennuksessa. Sen vieressä on Dragsvikin varuskunnan varuskuntasairaala, joka näyttää siltä kuin sen olisi suunnitellut sama arkkitehti kuin sairaalan päärakennuksen. Varuskunnan kasarmialue on mielisairaalan naapurissa, verkkoaidan takana.

Avaimet helisevät ja tullaan käytävään, jonka varrella on muun muassa parturin tilat. Käytävän päässä on lu-

kittu ovi, jonka takana on noin kolmanneksen rakennuksen pinta-alasta vaativa puutyöverstas. Kymmenkunta kulunutta ja kolhiintunutta höyläpenkkiä seisoo kahden riveissä huoneen keskellä. Seinällä on työkalukaappeja ja naulakoita, joista roikkuu vasaroita, sahoja ja suojavausteita.

Hoitaja ottaa ohjat määräämällä potilaat asettumaan omien työpisteidensä ääreen, jotta voidaan suorittaa nimenhuuto. Lassen paikka on vasemmalla perimmäisellä rivillä. Hän on tarkoituksella hakeutunut taka-alalle piilotaakseen täydellisen hyödyttömyytensä ryhmän vetäjän katseelta. Lasse on havainnut olevansa puutöissä vieläkin avuttomampi kuin Downin oireyhtymää sairastavat potilaat. Heillä on jälleen vaikeuksia rauhoittua ja he metelöivät omista projekteistaan pälpätten. Lassella on rakenteilla linnunpönttö, jonka hän valitsi aiheekseen, koska ymmärtää sen käyttötarkoituksen ja se vaikutti helpolta rakentaa. Muutama puulevy vastakkain, joista yhdessä on reikä, kuinka haastavaa sellaisen kyhääminen muka voisi olla? Edistys on kuitenkin ollut tuskaisen hidasta, ja joskus Lasse katuu sitä, että meni ilmoittautumaan puutyöryhmään ulkotyöryhmän, käsityöryhmän tai liikuntaryhmän sijaan. Työskentely maatilalla sairaalan ulkopuolella ei sekään houkutellut, saati sitten keittiövuorot, työ kanttiinissa tai pesulassa, eikä oikeastaan mikään mukaan vaihtoehtoista. Hän valitsi pakon edessä vähiten haastavalta ja fyysisesti kuluttavalta vaikuttavan ryhmän.

Puutyöryhmän jäsenet on jaettu osaaviin ja osamattomiin. Ensin mainituille annetaan oikeita töitä, kuten sairaalan huonekalujen tai työkalujen kunnostusta, kun tunarit puolestaan tuhraavat aikaansa turhanpäiväiseen räpeltämiseen, kuten Lasse linnunpönttöönsä. Työaika vaihtelee jaksamisen mukaan, josta on sovittu lääkärin kanssa. Lasse ei kehdannut valittaa huonoa oloaan tai väsymystään, vaan tekeytyi ahkeraksi ja meni lupautumaan työpäivään, joka kestää ensin yhdeksästä yhteentoista, jolloin syödään lounas, ja jatkuu sen jälkeen

vielä kaksi tuntia, puoli kahteen asti. Hän tuskailee edessä olevaa neljää tuntia epätoivon vallassa. Aika mätelee ja jokainen hetki on kärsimystä tuhannesta eri syystä, eikä vähiten koska vatsa kurnii ja Lasse tuntee itsensä heikoksi kuin mukiloitu keskitysleirivanki.

Nimenhuudon suorittamisen jälkeen potilaat ohjataan hakemaan suojavarusteet ja omat projektinsa lokeri-koista. Lasse palaa linnunpöntön raakileen kera höyläpenkille, typerän näköinen essu ison mahansa päällä. Se koostuu neljästä käsittelemättömästä lankkuseinästä, sekä nauloilla kiinni hakatusta lattiasta ja katosta. Siinä ei ole vielä reikää linnun oviaukoksi. Ohjaajan mielestä olisi ollut käytännöllisempää porata reikä irrallaan olevaan levyyn, mutta Lasse ei sillä hetkellä uskaltanut kokeilla poranterän kiinnittämistä vintilään, joten hän siirtyi vaivihkaa naulaamaan seiniä ja lattiaa kiinni, toivoen ettei kukaan huomaisi. Ilmeni, että lattia olisi kuulunut kiinnittää etuseinään pöntön siivoamisen helpottamiseksi, mutta Lasse ehti naulata sen jo visusti neljällä naulalla kiinni ja umpinaiseksi. Katon olisi kuulunut olla kalteva, jotta vesi ja lumi valuisivat alas, mutta tässäkin kohtaa hän päätyi helpompaan tasakattoiseen ratkaisuun.

Tuntien ryhmää valvovan hoitajan tarkkaavan katseen kuumottavan poskellaan, Lasse pinkaisee toimintaan. Hän poimii vintilän käteensä ja katselee sitä arvioivasti, ikään kuin varmistaakseen, että siitä irrallaan oleva 32 millinen terä ja pora kuuluvat yhteen. Hän vääntää istukan kierteet löysälle ja työntää terän uomaansa kädet hikoillen ja tietoisena muiden huvittuneista ja pilkkaavista katseista. Lipsuvin käsin Lasse veivaa istukan kireälle. Hän asettelee terän kärjen varovasti lyijykynällä merkitylle kohdalle ja veivaa, mutta yhtä hyvin kädessä voisi olla vispilä, sillä mitään ei tapahdu; terä ei pure.

"Kiinnitä se ruuvipenkkiin", vierestä kyttäävä hoitaja neuvo.

"Niin joo, aivan..."

Lassea hermostuttaa itseensä kohdistuva huomio. Hän laskee poran kiireesti käsistään kuin se olisi tulessa, ja alkaa häsläämään ruuvipenkin kanssa.

"Käännä vasemmalle!"

"Niin, kyllä mä..."

Lasse huomasi itsekin, että oikealle veivaaminen vain lähensi vastakappaleita, mutta hän ei osaa ajatella paineen alla. Vihdoin väli näyttää suunnilleen sopivalta ja Lasse asettaa linnunpönttönsä välikkoon ja veivaa kiris-tääkseen. Puu rutisee huolestuttavasti vastakappaleiden puristaessa linnunpönttöä molemmista suunnista.

"Käytä suojakappaleita!"

Lasse veivaa ruuvipenkkiä uudestaan löysälle ehdit-tyään jo kiristää linnunpöntön paikalleen. Hän ei huomaa lopettaa veivaamista ennen kuin linnunpönttö irtoa ja kalahtaa äänekkäästi ja huomiota herättävästi lattiaan. Tämä tuntuu toimivan merkinä hoitajalle, joka palaa opastamaan häntä oltuaan juuri lähdössä.

"Vielä vähän lisää, noin ja nyt sitten tästä nämä suojakapulat tuohon väliin... kiristä. Hyvä... hy... *ei enää!* Löysää vähän. Mikset porannut reikää ennen kuin naula-sit palat yhteen? Onko se tukevasti? On. Hyvä. Nyt sitten asetut tähän näin... ei... *ei noin...* ei, ota tällainen asento. Hyvä, pidä sitä näin. Siis näin! Siirrä kättäsi alemmas. Veivaa. Paina kovempaa. Eikö sulla voimat riitä? Annas minä kokeilen. Kyllä tämä onnistuu ihan helposti. Kokeile sinä. Ei, kovempaa. Hyvä. Ottaako voimille? Paina paina. Ei se ole niin vaikeaa. Lipsuuko ote? Kädet hikoilee? Käytä hanskoja. Tässä. Pistä nuo käteen. Ei, kun toiseen käteen. Tämä kuuluu vasempaan, tuo oikeaan. No joko ote pitää? Kovin näyttää vaikealta, tähähän on ihan yksinkertaista. Paina kovempaa. Kyllä se siitä. Hyvä. Ei tässä mitään lepotaukoja tarvita, miten sinä hengästyt noin helposti, anna painaa vaan, hommia täällä kuuluu tehdä!"

Vihdoin kuuluu helpottava rusahdus poran terän läpäis-tyä laudan. Odotusten vastaisesti koko puutyöluokka ei repeä riemukkaisiin aplodeihin. Neuvomaan tullut hoitaja

antaa seikkaperäiset ohjeet seuraavista vaiheista, jotka menevät täysin Lassen suhisevien korvien ohi. Kurkkua kuristaa ja punertavat kasvot vapisevat uupumuksesta.

Kaksikymmentähenkinen ryhmä pursuaa osastolle pulisten ja vatsat kurnien. Jonoa alkaa välittömästi keraantya ruokalan jakolinjan eteen. Keittiöstä haetussa tynnyrimäisessä kattilassa on muusia ja vuoalla uunista tulleet höyryäviä nakkeja. Viereisellä tarjoilupöydällä on leipää, voita ja juustoa, sekä maitoa ja vettä.

Lasse ottaa paikan laitimmaisesta pöydästä, rintasuunta kohti ikkunaa ja selkä ruokalan hälyyn päin. Pihamäntyjen neulaset ovat kasteesta syvän vihreät. Lasse lappaa lounasta ahnaasti suuhunsa, ahmaisten ensimmäisen haarukallisen jo ennen kuin takapuoli ehtii kunolla koskettaa penkkiä. Hän on tyytyväinen, että tänään ei ole puuroa tai melkein pelkästä vedestä koostuvaa hernekeittoa, joista ei ole tyydyttämään hänen ainaisesti kiljuvaa nälkänsä.

Puutyöryhmään kuuluvilla on puolisen tuntia aikaa sulatella ruokaansa ennen paluuta verstaalle. Lassen onneksi hänelle on tänä päiväksi varattu käynnit lääkäriillä ja psykologilla, josta syystä hän saa jäädä ryhmätoiminnasta pois. Hän istuu oleskeluhuoneen tuolilla vilkuillen arasti muita potilaita.

Tuulia, jonka nimi on jäänyt Lassen mieleen, koska se on erikoinen sekoitus luonnonvoimaa ja Romeon rakastettua, istuu sohvalla naama kirjassa. Hän jupisee itseksensä. Joistakin sanoista saa selvää, toiset ovat vain tuskaskuneita äännähdyksiä. "Keskity! Ei se ole niin vaikeaa!" Hän kääntää edelliselle sivulle kertaamaan aiemmin lukemaansa. "Siis onko se nyt... kuka ajoi sitä autoa?" Hän kääntää vielä kaksi sivua taaksepäin, korjaa lukulasiensa asentoa ja nostaa kirjan lähemmäksi kasvojaan.

Lars istuu epävireisen pianon äärellä ja pimputtaa Lasselle vierasta säveltä. Lars laulaa mukana, mutta hänen englantinsa on kulmikasta ja siitä on vaikea saada

selvää. Hän eläytyy musiikkiin ja keinuu sen tahdissa, korottaen välillä ääntään niin että hoitajat kääntyvät epäröivästi katsomaan, ikään kuin miettien olisiko heidän syytä hiljentää hänet.

Pöydän äärellä istuu mies jalat koukussa tuolin kannella polviaan halaten ja keinuttaen itseään edes takaisin kuin trauman kokenut lapsi. Levoton liikehdintä saattaa johtua lääkkeen piinaavista sivuvaikutuksista. Olo paranee ajan myötä, viikkojen kuluessa, kun kroppa tottuu lääkkeeseen, mutta kukaan ei osaa varmasti sanoa kuinka kauan potilaan on kestättävä ja kuinka paljon paremmaksi olo lopulta kehittyy. Lääkkeiden sivuoireet ovat loputon noidankehä, josta on vain kärsittävä. Lääkäreillä on koulutusta ja tietoa, jota he soveltavat kuin akateemikot, tehden samalla mielenkiintoisia havaintoja potilaasta voidakseen myöhemmin keskustella asiasta sivistyneesti viinilasin äärellä kollegoiden kanssa. Potilaan vastaväitteet ammutaan alas oppikirjan lainauksilla ja yleispätevyyksillä. Kukaan heistä ei ole itse koskaan niellyt yhtäkään pilleriä, joita he potilailleen määräävät.

Sohvalla istuu kaunis nuori nainen. Hän nousee sohvalta ja ilmoittaa tarpeettoman kuuluvalla äänellä aikovansa käyttää potilaspuhelinta soittaakseen poikaystävälleen. Lasse katsoo naisen solakkaa ja siroa kroppaa, ja miettii paisuuko tyttö lääkkeet syötyään lopulta samanlaiseksi pullukaksi kuin hän itse. Mitä poikaystävä mahtaa sitten hänestä ajatella? Ajatus on surullinen. Kuin töhrisi arvokkaan taideteoksen.

Mieleen juolahtaa kummallinen ajatus: miltä tuntuisi jos Lassella olisi tyttöystävä? Ajatus tuntuu niin absurdilta ja vieraalta, että yhtä hyvin voisi pohtia, miltä tuntuisi hengittää veden alla. Mitä rakastettavaa Lassessa on? Kuka sellaiseen ryhtyisi, ja minkä ihmeen takia? Ja tarvitseeko Lasse itselleen edes naista, mitä *hän* sellaisella tekisi? Tyttöystävä toisi elämään uutta vaikeasti hallittavaa epävarmuutta. Toisen ihmisen jatkuva läsnäolo aiheuttaisi väistämättä stressaavia konflikteja ja kiusallisia tilanteita.

Lääkärin toimiston avoimesta ikkunasta kantautuu Raaseporintiellä kiittävän auton renkaiden humina, sekä askelia ja puhetta sairaalan pihalta. Sade on tauonnut. Seinäkello tikittää unettavasti. Lasse istuu yksinkertaisella puutuolilla, jossa on kiiltävät kromijalat, lääkärin tutkiessa papereita, murahdellen välillä itsekseen kuin tehden mielessään päätöksiä, jotka on pian aikeissa ilmaista sanoin. Lääkäri, jonka nimeä Lasse ei tahdo koskaan muistaa, on ottanut hänet vastaan yleishuoneessa, joka ei ole hänen oma toimistonsa. Se on pitkänomainen suorakaide, jonka päädyssä on ikkuna ja kalusteina pöytä ja tuolit, sekä sivuseinällä turhana nököttävä pölyinen lipasto, jonka laatikot ovat muutamaa vanhaa esitettä lukuun ottamatta tyhjiä.

"Potilas on otettu pakkohoitoon 25.3.1986 nielaistuaan yliannostuksen hänelle määrättyä Truxalia aikeenaan kuolla, jotta hän pääsisi tapaamaan edesmennyt isäänsä. Oli ennen tätä jättänyt lääkkeensä syömättä ja joutunut psykoosiin. Kasvatusäiti onnistui toimittamaan pojan sairaalaan vatsahuuteluun, josta hänet lähetettiin Tammiharjun sairaalaan pakkohoitoon, koska nähtiin, että hän saattaisi olla vaaraksi itselleen. Kertoi sijaisäidilleen, samoin kuin lääkärille, että osaa lukea ihmisten ajatuksia, ja haluaisi käyttää kykyään ihmiskunnan hyväksi. Ei hoidon alkuvaiheessa suostunut syömään lääkärin määräämää lääkettä, Truxal 150mg, jouduttiin pakottamaan. On päätetty jatkaa samalla lääkkeellä, sillä lääke auttaa, kunhan potilas vain suostuu ottamaan sen. Annoskokoa kuitenkin nostettiin aikaisemmasta sadasta milligrammasta."

Lääkäri kohottaa katseensa paperista ja kohdistaa sen nuoreen mieheen edessään. Lasse väistää katseen ikkunasta ulos, kalenteriin seinällä, papereihin pöydällä. "No, niin tästä on kulunut nyt melkein viisi kuukautta, ja meidän olemme jo puhuneet kotiutuksesta, jos vaan asiat edistyvät lupaavaan suuntaan. Mikä on oma näkemyksesi?"

Turhakkeet on tarina neljästä yksinäisestä nuoresta 1990-luvun laman Suomessa, jotka kaikki tuntevat polkevansa elämässä paikallaan. Nelikko, johon kuuluu työtön ja turhautunut naispuolinen autonasentaja, rokkitähteydestä haaveileva kaupan kassa, sekä kotoa karkaava teini, tapaavat toisensa Lassen skitsofreenisen psykoosin aikana. Yhdessä Touko, Mika, Lasse ja Seija lähtevät matkalle, joka lähentää heitä ystävinä ja repäisee heidät mukavuusalueeltaan.

9 789523 307780